

Saray Reperensya Parad *Workbook ed Aral*

SETYEMBRE 2-8

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | HEBREO 7-8

“Saserdote ed Andi-Anggaan a Mipadpara ed si Melquisedec”

(Hebreo 7:1, 2) Ta sayan Melquisedec, ya ari na Salem tan saserdote na Sankatagyan a Dios, et inabet toy Abraham sanen pinmawil manlapud impanalo to ed saray arari, tan benendisyonan to, ² tan sikatoy inikdan nen Abraham na kakaplo na amin a bengatla. Unona, say ngaran to et mankabaliksan na “Ari na Inkatonong,” tan sikato met so ari na Salem, salanti, “Ari na Kareenan.”

it-2 366

Melquisedec

Say ari na Salem nensaman tan “saserdote na Sankatagyan a Dios,” si Jehova. (Ge 14:18, 22) Sikato so unonan saserdote ya abitla ed Kasulatan; sikatoy nanlingkor bilang saserdote antis na 1933 B.C.E. Bilang ari na Salem, ya mankabaliksan na “Kareenan,” si Melquisedec et tinukoy nen apostol Pablo bilang “Ari na Kareenan” tan base met ed ngaran to, bilang “Ari na Inkatonong.” (Heb 7:1, 2) Papanisiaan ya say Salem so nanlapuan na syudad na Jerusalem, tan say Salem et intekep ed ngaran ya Jerusalem, ya no maminsan et tatawagan ya “Salem.” —Sal 76:2.

Kayarin atalo nen Abram (Abraham) si Kedorlaomer tan saray kaalyado ton ari, linma si Abraham ed Lawak na Save odino “Lawak na Ari.” Diad satan a lugar, si Melquisedec et “angipaway na tinapay tan alak” tan benendisyonan toy Abraham, ya kuan to: “Si Abram et bendisyonan komon na Sankatagyan a Dios, say Manamalsa na tawen tan dalin; tan narayew komon so Sankatagyan a Dios, ya angiyawat ed limam na saray mamapairap ed sika!” In-

san inikdan nen Abraham si Melquisedec na “kakaplo na amin a bengatla,” samay “kakaplo manlapud saray sankaabigan a samsam to” ya nala to nen atalo to ray mankakaalyadon arari. —Ge 14:17-20; Heb 7:4.

(Hebreo 7:3) Lapud sikatoy andian na ama, ina, tan kapolian, tan ag-amta no kapigan so inkiyanak to odino impatey to, noagta ginawan kaparpara na Anak na Dios, say inkasaserdote to et mansiansia diad amin a panaon.

it-2 367 ¶4

Melquisedec

Akin ya ‘ag-amta no kapigan so inkiyanak odino no impatey’ nen Melquisedec?

Walay imbaga nen Pablo ya nikadkaduma nipa-akar ed si Melquisedec: “Sikatoy andian na ama, ina, tan kapolian, tan ag-amta no kapigan so inkiyanak to odino impatey to, noagta ginawan kaparpara na Anak na Dios, say inkasaserdote to et mansiansia diad amin a panaon.” (Heb 7:3) Singa met ed arum ya too, inyanak tan inatey si Melquisedec. Balet ag-abitla ed Biblia so ngaran na ama, ina, nanlapuan ton pamilya, odino ananak to, tan anggapo met so nabasad Biblia no kapigan ginmapo tan anampot so bilay to. Kanian dugaruga labat ya si Melquisedec so angirepresenta ed si Jesu-Kristo, ya anggapoy anggaan na inkasaserdote to. No panon ya si Melquisedec et anggapoy sinalatan to tan sinmublay ed inkasaserdote to, ontan met si Kristo, anggapoy sinalatan ton atagey ya saserdote, tan ipapanengneng na Biblia ya anggapoy onsublay ed sikato. Sakey ni, anggano si Jesus et nanlapud tribu na Juda tan ed poli nen David, anggapoy koneksion na pamilyan nanlapuan to ed parehon inkasaserdote tan inkaari to. Saratan et naawat to lapud insipan itan nen Jehova ed sikato.

(Hebreo 7:17) Ta bilang paneknek et oniyay imbagad sikato: “Sakey kan saserdote ed andi-anggaan a mipadpara ed si Melquisedec.”

it-2 366

Melquisedec

Inrepresenta To so Inkasaserdote nen Kristo. Diad sakey ya importantin propesiya nipaakar ed Mesias, oniyay insamba nen Jehova ed “Katawan” nen David: “Sakey kan saserdote ed andi-anggaan a mipadpara ed si Melquisedec!” (Sal 110:1, 4) Lapud sayan pinuyanan ya salmo, naamtaan na saray Hebreo ya say insipan a Mesias et parehon manlingkor bilang saserdote tan ari. Diad surat nen apostol Pablo ed saray Hebreo, sinegurado to no anto so pakabidbiran na samay impasakbay, ya tinukoy toy “Jesus, a nagmaliw ya atagey a saserdote ed andi-anggaan a mipadpara ed si Melquisedec.”—Heb 6:20; 5:10.

Pankotkot na Espiritual a Kayamanan

(Hebreo 8:3) Ta balang atagey a saserdote et tinuro a mangiyapay na saray regalo tan bagat; kaniaan sikato et wala met so kaukolan ton ibagat.

w00 8/15 14 ¶11

Saray Bagat a Makapaliket ed Dios

¹¹ “Amin a sankatageyan a saserdote wala a niyan pian mangisaklang na saray langkap tan saray bagat,” so kuan nen apostol Pablo. (Hebreos 8:3) Imanoen pa so impangapag nen Pablo ed saray iyaapay na atagey a saserdote ed Israel nensaman diad duaran klase, salanti, “saray langkap” tan “saray bagat,” odino “bagbagat lapu ed saray kasalanan.” (Hebreos 5:1) Kasalanan et mangiiter iray totoo na langkap pian ibalikas so panangaro tan panamabli ra, tan pian nabayuboan da so pikakaaro, pabor, odino panangabobon. (Genesis 32:20; Uliran 18:16) Mipadpara, say karaklan ed saray apay a nidatak ed Ganggan so nayaran moriaen bilang “saray langkap” ed Dios a pakagamoran na

abobon tan pabor to. Saray impakasumlang ed Ganggan so mankaukolay pipupulangan, tan nakaukolan a walay niyapay a “bagbagat lapu ed saray kasalanan” pian naperdona itan. Say *Pentateuch*, nagkalalo la’d saray libro na Exodo, Levitico, tan Numeros, so mangitatarya na dakerakel a materyal nipaakar ed nanduruman klase na bagbagat tan saray apay. Anggaman sakey a peteg ya angkat ed sikatayo so pantalos tan pannodnonot ed amin na saray detalyi, walaray manunan punto nipaakar ed nanduruman klase na bagbagat so makanepegay imano tayo.

(Hebreo 8:13) Sanen imbaga ton “sakey a balon sipanan,” ginawa to lan anggapoy kana imay inmuna. Natan, samay anggapoy kana tan ondadaan la et magano lan naandi.

it-1 523 ¶5

Sipanan

Panon ya say Ganggan a sipanan et nagmaliw lan “anggapoy kana”?

Balet nagmaliw lan “anggapoy kana” so Ganggan a sipanan nen imbaga na Dios panamegley nen propetan Jeremias ya walay nagawan balon sipanan. (Jer 31:31-34; Heb 8:13) Nen 33 C.E., anampot lay Ganggan a sipanan sanen inatey si Kristo diad panamairapan a poste (Col 2:14), tan sinalatan itan na balon sipanan.—Heb 7:12; 9:15; Gaw 2:1-4.

Panagbasa ed Biblia

(Hebreo 7:1-17) Ta sayan Melquisedec, ya ari na Salem tan saserdote na Sankatagyan a Dios, et inabet toy Abraham sanen pinmawil manlapud impanalo to ed saray arari, tan benendisyonan to, ² tan sikatoy inikdan nen Abraham na kakaplo na amin a bengatla. Unona, say ngaran to et mankabaliksan na “Ari na Inkatonong,” tan sikato met so ari na Salem, salanti, “Ari na Kareenan.” ³ Lapud sikatoy andian na ama, ina, tan kapolian, tan ag-amta no kapigan so inkiyanak to odino impatey to, noagta ginawan kaparpara na

Anak na Dios, say inkasaserdote to et mansiansia diad amin a panaon. ⁴ Nengneng yo no panon kaimportante iyan too ya angiteran na patriarka a si Abraham na kakaplo manlapud saray sankaabigan a samsam to. ⁵ Tua, unong ed Ganggan, saramay manlapud anak a lalaki nen Levi a naturo bilang saserdote et nepeg a mankolekta na kakaplo manlapud totoo, salanti, manlapud saray agagi ra, anggano saraya et kailalakan nen Abraham. ⁶ Balet sayan too ya agnanlapud kapolian nen Levi et angawat na kakaplo manlapud si Abraham tan benendisyonan toy Abraham ya angawat ed saray sipan. ⁷ Natan et agnapanduaruwaan a samay mas abeba et bebendisyonan na samay mas atagey. ⁸ Tan diad sakey a kipapasen, say mangaawat na kakaplo et saramay totoon ompapatey, balet diad arum a kipapasen, say mangaawat et samay papaneknekan na Kasulatan a sikatoy mabilay. ⁹ Tan nayaran ibaga ya anggan si Levi, a mangaawat na kakaplo, et angiter na kakaplo diad panamegley nen Abraham, ¹⁰ ta sikatoy magmaliw ni labat ya ilalak na inmuunan ateng ton si Abraham sanen inabet nen Melquisedec. ¹¹ Sirin, no say inkaperpekto et nagamoran diad panamegley na inkasaserdote na saray Levita (ta sakey itan ya importantin kabiangan na Ganggan a niiter ed totoo), akin et nakaukolan ni sananey a saserdote a mipadpara ed si Melquisedec imbes a mipadpara ed si Aaron? ¹² Ta no nasasalatan so inkasaserdote, kaukolan met a nasalatan so Ganggan. ¹³ Ta samay toon tutukoyen na saraya et nanlapud sananey a tribu, a diad saya et anggapoy akapanlingkor ed altar. ¹⁴ Ta malinlinew a say Katawan tayo et nanlapud kailalakan nen Juda, ingen ta anggapoy binitla nen Moises a saserdoten manlapud sayan tribu. ¹⁵ Tan mas lalon linminew iya sanen walay sinmabin sananey a saserdote a singa si Melquisedec, ¹⁶ a nagma-

liw a saserdote, aliwan lapud nanlapuan ton kapolian unong ed kakaukolanen na Ganggan, noagta lapud pakayari a mangiiter ed sikato na bilay ya agnaderal. ¹⁷ Ta bilang paneknek et oniyay imbagad sikato: “Sakey kan saserdote ed andi-anggaan a mipadpara ed si Melquisedec.”

it-1 524 ¶3-5

Sipanan

Balon sipanan. Impasakbay nen Jehova so balon sipanan panamegley nen Jeremias nen komapiton siglo B.C.E., tan imbaga to ya aliwa itan ya singa samay Ganggan a sipanan ya agtinoor na Israel. (Jer 31:31-34) Nen Nisan 14, 33 C.E., diad samay labi antis na impatey nen Jesus, sanen inggapo to so panselebra ed Pangdem na Katawan, imbaga nen Jesus so balon sipanan, ya onipekto panamegley na sakripisyo to. (Luc 22:20) Diad koma-50 agew manlapud inkioli to tan 10 agew kayari na impawil tod tawen, say masanton espiritu ya inawat tod si Jehova et inkalbo tod saray nantitipon a disipulo to diad kuarto ed tagey diad Jerusalem.—Gaw 2:1-4, 17, 33; 2Co 3:6, 8, 9; Heb 2:3, 4.

Saray nansipanan ed sayan balon sipanan et si Jehova tan “say Israel na Dios,” ya ontutukoy ed saramay alanaan na espiritu ya mikasakey ed si Kristo, ya tutugyopen na kongregasyon odino laman to. (Heb 8:10; 12:22-24; Gal 6:15, 16; 3:26-28; Rom 2:28, 29) Inmepekto iyan balon sipanan panamegley na dala nen Jesu-Kristo (say impangibagat tod bilay to) nen impresenta tod si Jehova so bili na satan sanen sinmegep ed tawen. (Mat 26:28) No say sakey et pinili na Dios pian onlad tawen (Heb 3:1), satan ya too et nakaiba ya misipanan ed Dios panamegley na bagat nen Kristo. (Sal 50:5; Heb 9:14, 15, 26) Si Jesu-Kristo so Manamegley ed balon sipanan (Heb 8:6; 9:15) tan manunan ilalak nen Abraham. (Gal 3:16) Bilang manamegley na balon sipanan, tutulongan nen Jesus iramay kaiba ed sipanan pian magmaliw iran *peteg* ya ilalak nen Abraham (Heb 2:16; Gal 3:29) panamegley na

pakaperdona ed saray kasalanan da. Insan la ra ipasen nen Jehova ya matunong.—Rom 5:1, 2; 8:33; Heb 10:16, 17.

Sarayan alanaan et magmaliw ya saserdote a kaiba na Atagey a Saserdote ya si Jesu-Kristo, kanian atawag ira ya “saray saserdote ya ari.” (1Pe 2:9; Apo 5:9, 10; 20:6) Gawaen da so kimey na saserdote, say “panaglingkor ed publiko” (Fil 2:17, paimanod leksab) tan tinawag iran “ministro na balon sipanan.” (2Co 3:6) Kaukolan dan maapit a tumboken si Kristo ya manmator ira anggad patey; gawaen ira nen Jehova ya sakey a panarian na saray saserdote, magmaliw iran espiritu a singa say Dios, tan tumangan ira na imortalidad tan agkabubulok bilang kaiban tomatawir nen Kristo diad tawen. (1Pe 2:21; Rom 6:3, 4; 1Co 15:53; 1Pe 1:4; 2Pe 1:4) Say gagala na sipanan et pian manpili na totoo parad ngaran nen Jehova ya magmaliw a kabiangan na “ilalak” nen Abraham. (Gaw 15:14) Magmaliw iran “nobya” na Kristo, kabiangan ira na sipanan parad Panarian, tan kaiba iran manuley nen Kristo. (Jn 3:29; 2Co 11:2; Apo 21:9; Luc 22:29; Apo 1:4-6; 5:9, 10; 20:6) Say gagala na balon sipanan et kaukolan ya tuloy-tuloy ya onipekto anggad nakompleto so “Israel na Dios” ya napaoli ed tawen bilang imortal ya espiritu. Agmangangga so epekto no nasumpal so gagala na sayan sipanan, kanian atawag iyan “andi-anggaan a sipanan.”—Heb 13:20.

it-1 1113 ¶4-5

Atagey a Saserdote

Inkasaserdote nen Melquisedec. Say unonan saserdote ya abitla ed Biblia et si Melquisedec, ya “saserdote na Sankatagyan a Dios” tan ari na Salem (Jerusalem). Inabet nen Abraham iyan saserdote tan ari nen pinmawil kayari ton tinalo so taloran arari ya akialyado ed si Kedorlaomer, say Ari na saray Elamita. Diad impangiter tod si Melquisedec na kakaplo ed saray asamsam to tan diad impangawat toy bendisyon manlapud si Melquisedec, binidbir nen Abraham ya si Jehova so nanlapuan na autoridad nen Melquisedec.

Anggapoy nabasa ed Biblia nipaakar ed nanlapuan ya pamilya, inkiyanak, odino impatey nen Melquisedec. Anggapoy sinalatan to tan sinmublay ed inkasaserdote to.—Ge 14:17-24.

Say Atagey ya Inkasaserdote nen Jesu-Kristo. Ibabaga na libro na Biblia ya Hebreo ya si Jesu-Kristo, manlapu lad inkioli to tan impawil tod tawen, et nagmaliw ya “atagey a saserdote ed andi-anggaan a mipadpara ed si Melquisedec.” (Heb 6:20; 7:17, 21) Pian ideskribe ya mas atagey so inkasaserdote na Kristo nen say inkasaserdote ed linya nen Aaron, imbaga nen apostol Pablo ya si Melquisedec et tinuro na Dios pian magmaliw ya parehon ari tan saserdote, ya agto itan tinawir. Si Kristo Jesus, ya agnanlapu ed tribu nen Levi, noagta diad tribu nen Juda tan ed linya nen David, et agto tinawir so inkasaserdote ed linya nen Aaron, noagta direktan tinuro na Dios, a singa si Melquisedec. (Heb 5:10) Bilang kaaruman ed sipan ya walad Salmo 110:4 ya “Si Jehova et nansamba, tan agmanguman so nonot to: ‘Sakey kan saserdote ed andi-anggaan a mipadpara ed si Melquisedec!’” ya lapud satan et sikatoy aturo bilang Ari tan Saserdote ed tawen, awalaan met si Jesus na autoridad ed Panarian lapud sikatoy nanlapu ed linya nen David. Kanian sikato so manawir ed inkaari ya insipan ed si David. (2Sa 7:11-16) Nibaga sirin ya parehon walad sikato so inkaari tan inkasaserdote, ya singa si Melquisedec.

SETYEMBRE 9-15

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | HEBREO 9-10

“Anino . . . na Saray Maabig a Bengatlan Onsabi”

(Hebreo 9:12-14) Sikatoy pinsanan a linmob ed masanton pasen, a say awit to et aliwan dala na saray kanding tan kilaw a kalakian a baka noagta say mismon dala to, tan diad panamegley to et agamoran tayoy andi-anggaan a kililiktar. ¹³ Ta no say dala

na saray kanding tan saray kalakian a baka tan say dapol na manmarmarikit a baka ya insabuyag ed saramay arutakan et nayarin manggawad sikara a malinis ed laman,¹⁴ agta nagkalalo lay dala na Kristo, a diad panamegley na andi-anggaan ya espiritu et inyapay toy inkasikato ed Dios bilang bagat ya andiay pakabalawan? Nalinisan na dala to iray konsiensia tayo ed saray inatey a gawa pian makapanlingkor itayo ed mabilay a Dios.

it-1 862 ¶1

Pakaperdona

Unong ed ganggan na Dios ya inter ed nasyon na Israel, pian naperdona so sakey a too ya nankasalahan ed Dios odino ed kapara ton too, kaukolan to nin ipetek so lingo to unong ed no antoy ibabaga na Ganggan ya gawaen to. Insan maslak et sikatoy mangiter na apay ya nandala parad si Jehova. (Le 5:5–6:7) Kanian oniay prinsipyon imbaga nen Pablo: “Unong ed Ganggan, amin lawarin bengatla et nalilininisan ed panamegley na dala, tan no anggapoy iyibung a dala, agnaperdona iray kasalahan.” (Heb 9:22) Diad tua, say dala na ayayep et agmakapangekal na kasalahan tan agmet makapangiter na sigpot ya malinis a konsiensia. (Heb 10:1-4; 9:9, 13, 14) Balet panamegley na balon sipanan, posible so tuan pakaperdona base ed dondon ya imbagat nen Jesu-Kristo. (Jer 31:33, 34; Mat 26:28; 1Co 11:25; Efe 1:7) Anggan nen wadia nid dalin si Jesus, impanengneng to ya walay autoridad ton mamerdona na saray kasalahan nen pinaabig toy sakey ya paralitiko.—Mat 9:2-7.

(Hebreo 9:24-26) Ta si Kristo et linmoob diad mismon tawen, aliwan diad sakey a masanton pasen a ginawa na too, a mangirerepresenta labat ed samay tua, kanian sikatoy onaarap la natan ed Dios parad sikatayo.²⁵ Say gagala et aliwan pian naynay ton iyapay so inkasikato, a singa ed atagey a saserdote a tinaon ya onloloob ed masanton

pasen ya awit toy agto dala.²⁶ Ta no ontan, sikatoy naynay a manirap manlapu la ed inkiletneg na mundo. Balet natan et sikatoy pinsanan a nampanengneng diad kaunoran iran parte na sayan panaon pian ekalen toy kasalahan diad impangibagat to ed inkasikato.

cf 183 ¶4

“Itultuloy Mo Ak a Tumboken”

⁴ Anggapo so ibabaga na Kasulatan nipaakar ed insabi nen Jesus ed tawen, say impangabrasa ed sikato diman, tan say malikeliket ya impakapilimog to lamet ed si Ama to. Anggaman ontan, abayag lan imparungtal na Biblia no anto so nagawa ed tawen tampol kayari isabi nen Jesus diman. Amta yo, masukok a 15 siglo a regular a naimatonan na saray Judio so sakey a masanton seremonya. Maminsan ed kada taon, onloloob so atagey a saserdote ed Sankasantosan a pasen na templo pian ipatedter ed arapan na kaban na sipan so dala na saray bagat diad Agew na Pananakbong. Diad satan ya agew, irepresenta na atagey a saserdote so Mesias. Pinsanan a sinumpal nen Jesus so ipropesiya na satan a seremonya sanen pinmawil ed tawen. Sikatoy linmoob ed engranden kawalaan nen Jehova diad tawen, say sankasantosan a pasen ed uniberso, tan impresenta to ed Ama to so balor na dondon bagat to. (Hebreos 9:11, 12, 24) Kasin inawat itan nen Jehova?

(Hebreo 10:1-4) Lapud say Ganggan et anino labat na saray maabig a bengatlan onsabi, tan aliwan saya imay tuan bengatla, agbalot nayarian na satan a gawaen ya ayadyari iramay onaasingger ed Dios, diad panamegley na saray parehon bagat a tinaon ya iyaapay.² Ta no nayarian na satan, agta intunda la komon so pangiyaapay ed saray bagat, lapud saramay manggagawa na sagradon panaglingkor, sano alinisan la ra, et agda la komon naliknan mankakasalahan ira?³ Balet, diad

panamegley na sarayan bagat et tinaon a nipanonot iray kasalanan, ⁴ ta say dala na saray kalakian a baka tan kanding et agmakapangekal na saray kasalanan.

it-2 602-603

Inkaperpekto, Inkayadyari

Inkaperpekto na Mosaikon Ganggan. Kaiba ed Mosaikon Ganggan so pangiletneg na inkasaserdote tan pangiyapay na nanduruman ayayep. Nibagan perpekto so Ganggan ta namlapu itan ed Dios. Balet agnasarag na Ganggan, inkasaserdote, tan anggan saray bagat ya pagmaliwen a perpekto iramay sakop na satan a Ganggan, ya singa impaliwawa nen apostol Pablo. (Heb 7:11, 19; 10:1) Imbes ya nibulos irad kasalanan tan patey, lalon imparungtal na Ganggan iray kasalanan da. (Rom 3:20; 7:7-13) Anggaman ontan, sinumpal na sarayan probisyon so gagala na Dios; say Ganggan et singa “manangigiya” pian nitonton iray totoo ed si Kristo, kanian satan so perpekton “anino . . . na saray maabig a bengatlan onsabi.” (Gal 3:19-25; Heb 10:1) Kanian nen imbaga nen Pablo ya “agnayarian a gawaen na Ganggan, ta makapuy itan lapud ag-inkayadyari na too” (Rom 8:3), say tutukoyen to et say agpakasarag na agperpekton Judio ya atagey a saserdote (ya pinili base ed Ganggan pian gawaen iray panangiypay tan onloob ed Sankasantosan pian iyapay so dala diad Agew na Pananakbong) ya ‘iliktar ed sigpot a paraan’ iramay panlilingkoran to, a singa impaliwawa na Hebreo 7:11, 18-28. Anggaman apansiansia na nasyon so inkatunong da lapud saray bagat ya inyapay na atagey a saserdote ed Israel, siansia nin nalilikna dan mankakasalanan ira. Atan may tutukoyen nen Pablo nen imbaga ton agsarag na saray bagat parad pakaperdona na kasalanan a “gawaen ya ayadyari iramay onaasingger ed Dios,” odino agsigpot a nalinisan so konsiensia ra. (Heb 10:1-4; ikompara so Heb 9:9.) Agsarag na atagey a saserdote ya itarya so dondon pian sigpot a nibulos iray totoo ed kasalanan. Say agma-

ngangga ya inkasaserdote nen Kristo tan say bagat to so makagawa labat ed satan.—Heb 9:14; 10:12-22.

Pankotkot na Espiritual a Kayamanan

(Hebreo 9:16, 17) Ta no walay sipanan, kaukolan ya ompatey ni imay toon kabiangan na sipanan, ¹⁷ lapud napaletan labat so sipanan kayari ipatey, ta ag-itan napaletan legan a mabilay imay toon kabiangan na sipanan.

w92 3/1 31 ¶4-6

Tepetepet na Saray Manbabasa

Imbaga nen Pablo ya kaukolan ya walay ompatey pian napaletan odino onipekto so sipanan ed baetan na Dios tan totoo. Say alimbawa et say Ganggan a sipanan. Si Moises so manamegley pian nasumpal iyan sipanan diad baetan na Dios tan nasyon na Israel. Kanian importantin maong so betang nen Moises ta sikatoy inmarap ed saray Israelita parad sayan sipanan. Nibaga sirin ya si Moises so toon kabiangan na sipanan parad Ganggan a sipanan ya inggapo nen Jehova. Balet kasin kaukolan ya ompatey si Moises tan usaren so dala to pian onipekto so Ganggan a sipanan? Andi. Imbes ya say dala nen Moises so iyapay, say inusar et dala na ayayep.—Hebreo 9:18-22.

Panon to balet so balon sipanan ed baetan nen Jehova tan say espirtual ya Israel? Si Jesu-Kristo so Manamegley ed baetan nen Jehova tan say espirtual ya Israel. Anggano si Jehova so angigapo na sipanan, akasentro itan ed si Jesu-Kristo. Likud ed pagmaliw ton Manamegley, akaiba met a mismo nen Jesus iramay unonan kabiangan ed sayan sipanan. (Lucas 22:20, 28, 29) Sakey ni, sikato so kualipikado ya mangitarya na bagat a kaukolan pian onipekto iyan sipanan. Aliwan ayep so ibagat, noagta perpekton bilay na too. Kanian imbaga nen Pablo ya si Kristo imay toon kabiangan na sipanan parad balon sipanan. Kayarin ‘linmoob si Kristo diad mismon tawen, tan inmarap ed Dios parad

sikatayo,' diad saman la inmepekto so balon sipanan.—Hebreo 9:12-14, 24.

No nipaakar ed si Moises tan Jesus bilang toon kabiangan na sipanan, aglabay ya ibaga nen Pablo ya sikara so angigapo na saray sipanan, ta inggapo iratan na Dios. Imbes, nagmaliw labat iran manamegley na saray sipanan. Diad kada sipanan, parehon kaukolan ya walay ompatey—inusar iray ayayep bilang kasandi na bilay nen Moises, tan diad si Jesus et say mismon bilay to.

(Hebreo 10:5-7) Kanian sanen si Kristo et linma diad mundo, inkuan to: “‘Agmo nilabay so bagat tan apay, balet angiparaan kay sakey a laman parad siak. ⁶ Agmo nanliketan iray interon apay a popoolan tan saray apay parad kasalanan.’ ⁷ Insan inkuan ko, ‘Wadia ak (diad lukot et nisulat iya nipaakar ed siak) pian gawaen koy linawam, O Dios.’”

it-1 249-250

Bautismo

Insulat nen Lucas ya manpipikasi si Jesus legan na bautismo to. (Luc 3:21) Ontan met, insulat nen Pablo ya nen si Jesu-Kristo et “linma diad mundo” (aliwan nen sikatoy inyanak ya agni makabasa tan makasalita, noagta nen nam-pabautismo tan inggapo to lay ministryo to) singa ibabaga to may walad Salmo 40:6-8: “Agmo nilabay so bagat tan apay, balet angiparaan kay sakey a laman parad siak. . . . Wadia ak (diad lukot et nisulat iya nipaakar ed siak) pian gawaen koy linawam, O Dios.” (Heb 10:5-9) Si Jesus et sakey a Judio, tan say Judion nasyon et akisipanan ed Dios, tinawag itan ya Ganggan a sipanan. (Ex 19:5-8; Gal 4:4) Kanian antis nin manpabautismo si Jesus ed si Juan, nibagan sikatoy akisipanan lad si Jehova a Dios. Say gawaen nen Jesus et mas ni nen say kekerewen na Ganggan. Impresenta toy sarili to ed Ama ton si Jehova pian gawaen so “linawa” na Ama to ya ontutukoy ed pangiyapay tod mismon ‘imparaan’ ya laman to tan pange-

kal ed panagbagat na ayayep ya kekerewen na Ganggan. Imbaga nen apostol Pablo: “Diad panamegley na sayan ‘linawa,’ apasanto itayo diad pinsanan ya impangiyapay ed laman nen Jesu-Kristo.” (Heb 10:10) Kaiba ed linawa na Ama parad si Jesus so kimey nipaakar ed Panarian, kanian impresenta met nen Jesus so sarili to parad satan ya kimey. (Luc 4:43; 17:20, 21) Inawat tan binidbir nen Jehova so impangipresenta na Anak to, nilanaan toy masanton espiritu, tan imbaga to: “Sika so Ana’ko, say inad-arok; inabobonan ta ka.”—Mar 1:9-11; Luc 3:21-23; Mat 3:13-17.

Panagbasa ed Biblia

(Hebreo 9:1-14) Samay akaunan sipanan et walaan nensaman na legal iran kakaukolanen parad sagradon panaglingkor tan walaan na masanton pasen diad dalin. ² Ta ginawa so unonan kuarto na tabernakulo, a wadtan so kandelero tan say lamisaan tan saray apay a tinapay; tan tatawagen itan a Masanton Pasen. ³ Balet diad biek na komaduan kurtina et samay kuarto na tabernakulo a tatawagen a say Sankasantosan. ⁴ Wadia so balitok a panagkargaan na insenso tan say kaban na sipanan a binalkot na balitok, ya anginan ed balitok a banga a nankargay mana tan say sinmimit a baston nen Aaron tan saray tapyas na baton akasulatan na sipanan; ⁵ tan walad tapew na satan iray maglorian kerubin a manasakbong ed sakob a parad pipupulangan. Balet aliwa nin natan so panaon pian detalyadon ibaga ed sikayo irayan bengatla. ⁶ Kayarin ginawa irayan bengatla ed onian paraan, saray saserdote et regular ya onloloob ed unonan kuarto na tabernakulo pian manggawa na sagrado iran panaglingkor; ⁷ balet say atagey a saserdote labat so onloloob ed komaduan kuarto a maminsan ed sakey taon, a walay awit ton dala ya iyapay to parad inkasikato tan parad saray aggina-galan kasalanan na totoo. ⁸ Kanian impalinew

na masanton espiritu a say dalan a paonlad masanton pasen et agni niparungtal legan ya akaalagey ni so unonan tabernakulo. ⁹ Sayan tabernakulo et sakey a simbolo nipaakar ed kaplesan a panaon, tan unong ed sayan uksoyan, saray regalo tan saray bagat et iya-apay. Balet, agsigpot a nalinisan na saraya so konsiensia na samay toon manggagawa na sagradon panaglingkor. ¹⁰ Saraya et nipa-akar labat ed saray kakanen tan iinumen tan nanduruman seremonyal a panag-uras. Saraya et legal a kakaukolanen nipaakar ed pisikal iran bengatla tan nepeg irayan gawaen anggad aturon panaon a nipetek iray bengatla. ¹¹ Balet sanen sinmabi si Kristo bilang atagey a saserdote nipaakar ed saray maabig a bengatlan nagagawa la, sikatoy linmoob diad mas baleg tan mas perpekton tabernakulo ya agginawa na too, salanti, agkabiangan na saray pinalsa diad dalin. ¹² Sikatoy pinsanan a linmoob ed masanton pasen, a say awit to et aliwan dala na saray kanding tan kilaw a kalakian a baka noagta say mismon dala to, tan diad panamegley to et agamoran tayoy andi-anggaan a kililiktar. ¹³ Ta no say dala na saray kanding tan saray kalakian a baka tan say dapol na manmarmarikit a baka ya insabuyag ed saramay arutakan et nayarin manggawad sikara a malinis ed laman, ¹⁴ agta nagkalalo lay dala na Kristo, a diad panamegley na andi-anggaan ya espiritu et inyapay toy inkasikato ed Dios bilang bagat ya andiay pakabalawan? Nalinisan na dala to iray konsiensia tayo ed saray inatey a gawa pian makapanlingkor itayo ed mabilay a Dios.

SETYEMBRE 16-22

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | HEBREO 11

“Importantin Maong so Pananisia”

(Hebreo 11:1) Say pananisia et say mabiskeg a panagmatalek a seguradon nagawa imay

lilaloan, say malinew ya ebidensya na saray bengatlan tua anggano agnanengneng.

w16.10 27 ¶6

Ipanengneng Moy Pananisia ed Saray Promisa nen Jehova

⁶ Nabasa tayoy nipaakar ed pananisia diad **Hebreo 11:1. (Basaen.)** Say pananisia et akasentro ed duaran bengatla ya agtayo nanengneng: (1) “lilaloan”—kaibad saya iray impromisan nagawad arapen ya agni asumpal, singa say pakaderal na amin ya mauges tan say isabi na balon mundo. (2) “Saray bengatlan tua anggano agnanengneng.” Diad konteksto, say Griegon salitan impatalos ya “malinew ya ebidensya” et ontutukoy ed “makakombinsin ebidensya” ed saray bengatlan tua anggano agnanengneng, ya singa say kiwawala nen Jehova a Dios, si Jesu-Kristo, saray anghel, tan saray nagagawa ed Panarian diad tawen. (Heb. 11:3) Panon tayon paneknekan ya mabilabilay so ilalo tayo tan manisia tayod saray agnanengneng ya bengatlan nabasad Salita na Dios? Panamegley na saray salita tan gawa tayo. No anggapo iratan, kulang so pananisia tayo.

(Hebreo 11:6) Sakey ni, no anggapoy pananisia et imposiblin napaliket so Dios, ta siopaman ya onaasingger ed Dios et nepeg a manisia a sikatoy wala tan tumangan to iramay masimoon a manaanap ed sikato.

w13 11/1 11 ¶2-5

Say Mangiiter na Tumang ed Saramay Masimoon a Manaanap ed Sikato

Panon tayon napaliket si Jehova? Oniay insulat nen Pablo: “No anggapoy pananisia et agbalot napaliket so Dios.” Imanoen ya ag-imbaga nen Pablo ya *mairap* a napaliket so Dios no anggapoy pananisia. Imbes, say imbaga to et *agbalot* nagawaan itan. Labay ton ibaga, importante so pananisia pian napaliket so Dios.

Anton klase na pananisia so mamaliket ed si Jehova? Say pananisia tayod Dios et walaan na

duaran aspekto. Unona, nepeg tayon “manisia a sikatoy wala.” Diad arum iran patalos et “manisia ya sikatoy tua” tan “manisia ya walay Dios.” Ta panon tayon napaliket so Dios no agtayo seguradon sikatoy wala? Balet mas ni so nalalanor ed tuan pananisia, ta anggan saray demonyo et manisia ya wala si Jehova. (Santiago 2:19) No talagan tudtua ed sikatayo so Dios, napakiwas tayon paneknekan itan a pananisia tayo diad pambilay ed paraan ya makapaliket ed sikato. —Santiago 2:20, 26.

Komadua, “nepeg a manisia” tayon say Dios et mangiiter na tumang. Say toon walaan na tuan pananisia et talagan kombinsidon say pansasagpot ton manbilay diad paraan ya makapaliket ed Dios et aliwan andi-kakanaan. (1 Corinto 15:58) Panon tayon napaliket si Jehova no agtayo kombinsido ya sarag to odino labay to itayon tumangan? (Santiago 1:17; 1 Pedro 5:7) Say toon maniisip ya say Dios et anggapoy pibabali to, agmaapresya, tan masiblet et agto kabat so Dios ya ibabaga na Biblia.

Siopa ray tutumangan nen Jehova? Saramay “masimoon a manaanap ed sikato,” so kuan nen Pablo. Sakey a reperensya na saray nagpatalos na Biblia so angibagan say Griegon salita ya nipatalos a “masimoon a manaanap” et agto labay ya ibagan “onlan manaanap,” noagta ipapanengneng na satan so pansagpot “diad pandayew” ed Dios. Ipapaliwawa na arum nin reperensya ya satan a Griegon salita et mangipapatnag na pampokus tan impasyan pansagpot. On, tutumangan nen Jehova iramay napapakiwas na pananisia ra pian sikatoy interon puso tan maseseg dan dayewen.—Mateo 22:37.

(Hebreo 11:33-38) Diad panamegley na pananisia et tinalo da ray panarian, inletneg day inkatunong, agamoran da ray sipan, pinepet day sangi na saray leon, ³⁴ anggapoy epekto ed sikara na pakayari apoy, aliktaran day tarem na espada, pinabiskeg ira sanen

kinmapuy ira, nagmaliw iran makapanyari ed pilalaban, tinalo da ray onlulusob ya armada. ³⁵ Wala ray bibii a saray inatey ya ananak da et pinaoli, balet wala ray lalaki a pinairap lapud agda nilabay so nibulos diad panamegley na pikompromiso, pian nagamoran day mas maabig a kioli. ³⁶ On, saray arum et asubok diad panamegley na panagludlurey tan panaglewet, ya aliwan satan labat noagta diad impakabalar tan impakapriso met. ³⁷ Tinupak ira, sinubok ira, nilagari ira, pinatey ira ed panamegley na espada, nansulong ira na saray katat na karnero tan katat na kanding, tan manakkaukolan ira, nanirap ira, tan minaltrato ira; ³⁸ tan say mundo et agmakanepegan ed sikara. Nanamot-amot ira diad desierto tan kapalandeyan tan saray ungib tan saray abot ed dalin.

w16.10 23 ¶10-11

Pabiskeg Moy Pananisiyam ed Saray lilaloan Mo

¹⁰ Diad Hebreo kapitulo 11, sinansakey nen apostol Pablo iray subok ya dinadalan na dakel ya lingkor na Dios ya ag-abitlay ngaran da. Singa bilang, binitla nen Pablo iray bibiin mabiskeg so pananisia ra ya inateyan na ananak balet apaoli lanlamang. Insan sinalambit toy arum ya “agda nilabay so nibulos diad panamegley na pikompromiso, pian nagamoran day mas maabig a kioli.” (Heb. 11:35) Anggano agtayo asegurado no siopay tutukoyen nen Pablo, saray arum, singa si Nabot tan Zacarias et tinupak anggad inatey lapud inunor day Dios tan ginawa day panlabayan to. (1 Ara. 21:3, 15; 2 Awa. 24:20, 21) Walay pankanawnawa nen Daniel tan saray kaiba to ya “nibulos” no mikompromiso ra. Balet lapud pananisia dad pakayari na Dios, singa da ‘pinepet so sangi na saray leon’ tan “anggapoy epekto ed sikara na pakayari apoy.”—Heb. 11:33, 34; Dan. 3:16-18, 20, 28; 6:13, 16, 21-23.

¹¹ Lapud pananisia na saray propetan singa si Micaias tan Jeremias, asali day “panagludlurey . . . tan impakapriso.” Saray arum, singa

si Elias et “nanamot-amot . . . diad desier-to tan kapalandeyan tan saray ungib tan saray abot ed dalin.” Amin da et nan-anos lapud walay “mabiskeg a panagmatalek [da] a seguradon nagawa imay iilaloan” da.—Heb. 11:1, 36-38; 1 Ara. 18:13; 22:24-27; Jer. 20:1, 2; 28:10, 11; 32:2.

Pankotkot na Espiritual a Kayamanan

(Hebreo 11:4) Lapud pananisia, si Abel et angiyapay ed Dios na bagat a mas maabig nen say bagat nen Cain, tan diad panamegley na satan a pananisia et sikatoy tinasian a matunong, ta inabobonan na Dios iray regalo to, tan anggaman inatey la et sikatoy mansasalita ni diad panamegley na pananisia to.

it-1 804 ¶5

Pananisia

Saray Alimbawa na Mabiskeg a Pananisia Nensaman. Kada sakey ya kaiba ed “baleg a grupo na saray tasi” ya binitla nen Pablo (Heb 12:1) et walaan na malet a basiyan na pananisia. Singa bilang, seguradon amta nen Abel so sipan na Dios nipaakar ed ‘bini’ ya manmekmek ed ulo na “uleg.” Tan anengneng ton mismo iray ebidensya ya tinmua so imbaga nen Jehova ed saray atateng to diad Eden. Diad paway na Eden, nanirap si Adan tan say pamilya to pian walay naakan da ta sabisabit tan dikarika so tinmubo lapud naayew so dalin. Nayaran naobserbaan nen Abel so impanpilalek nen Eva ed asawa ton si Adan tan say impanguley nen Adan ed asawa to. Seguradon naistorya nen Eva ed si Abel so irap na impananak to. Ontan met, diad paway na hardin na Eden et walay mandarlang ya espada tan wala ray kerubin ya akaguardia. (Ge 3:14-19, 24) Amin iratan et “malinew ya ebidensya” ya mangipapaseguro ed si Abel ya onsabi so kililiktar panamegley na insipan ya ilalak. Kanian lapud pananisia, si Abel et “angiyapay ed Dios na bagat a mas maabig nen say bagat nen Cain.”—Heb 11:1, 4.

(Hebreo 11:5) Lapud pananisia, si Enoc et inyalis pian agto nanengneng so ipapatey, tan aglan balot aromog lapud sikatoy inyalis na Dios; ta antis a niyalis et sikatoy akaawat na pantasi ya apaliket ton maong so Dios.

wp17.1 12-13

“Apaliket Ton Maong so Dios”

Panon sirin ya “inyalis” si Enoc pian agto “nanengneng so ipapatey”? Mapatnag ya inyalis nen Jehova si Enoc manlapud bilay paonlad ipapatey, ya agto aliknay irap ed ipapatey. Balet unona, akaawat si Enoc na “pantasi ya apaliket ton maong so Dios.” Panon? Antis a mismo na impatey to, akaawat si Enoc na pasingawey manlapud Dios, nayaran impanengneng ed sikato so dalin ya paraiso la. Diad satan ya malinlinew ya ebidensyan apaliket toy Jehova, naugip ed patey si Enoc. Oniay imbaga nen apostol Pablo nen insulat toy nipaakar ed si Enoc tan arum nin matoor ya lalaki tan bibii: “Amin iraya et inaatey a walaan na pananisia.” (Hebreo 11:13) Kayari impatey to, nayaran inap na saray kalaban to so bangkay to, pero “aglan balot aromog” itan, ompan lapud pinaandi itan nen Jehova pian agda insultoen odino usaren ed palson relihyon.

Panagbasa ed Biblia

(Hebreo 11:1-16) Say pananisia et say mabiskeg a panagmatalek a seguradon nagawa imay iilaloan, say malinew ya ebidensya na saray bengatlan tua anggano agnanengneng.² Ta diad panamegley na satan, saray totoo nensaman et akaawat na maabig a pantasi manlapud Dios.³ Lapud pananisia, natatalosan tayo a saray sistema na bengabengatla et niletneg ed panamegley na salitay Dios, kanian saray bengatlan nanengneng et niwala manlapud saray bengatlan agnanengneng.⁴ Lapud pananisia, si Abel et angiyapay ed Dios na bagat a mas maabig nen say bagat nen Cain, tan diad panamegley na satan a

pananisia et sikatoy tinasian a matunong, ta inabobonan na Dios iray regalo to, tan angga-man inatey la et sikatoy mansasalita ni diad panamegley na pananisia to. ⁵ Lapud pananisia, si Enoc et inyalis pian agto nanengneng so ipapatey, tan aglan balot aromog lapud sikatoy inyalis na Dios; ta antis a niyalis et sikatoy akaawat na pantasi ya apaliket ton maong so Dios. ⁶ Sakey ni, no anggapoy pananisia et imposiblin napaliket so Dios, ta siopaman ya onaasingger ed Dios et nepeg a manisia a sikatoy wala tan tumangan to iramay masimoon a manaanap ed sikato. ⁷ Lapud pananisia, si Noe, sanen akaawat na pasakbay na Dios nipaakar ed saray bengatlan agni anengneng, et impatnag toy takot ed Dios tan angipaalagey na biong pian niliktar so sankaabungan to; tan diad panamegley na sayan pananisia et kinondena to so mundo, tan sikatoy nagmaliw a tomatawir na inkatunong a resulta na pananisia. ⁸ Lapud pananisia, si Abraham, sanen tinawag na Dios, et tinmulok diad inyakar tod sakey a pasen ya iter ed sikato bilang tawir; sikatoy linma, anggano agto amta no iner so laen to. ⁹ Lapud pananisia, sikatoy nanayam bilang dayo ed insipan a dalin, diad sananey a dalin, a nanayam ed saray tolda a kaiba toy Isaac tan si Jacob, saray kaiba ton tomatawir ed satan lanlamang a sipan. ¹⁰ Ta aalagaren toy syudad a walaan na saray tuan pundasyon, a say nandesinyo tan nampaalagey et say Dios. ¹¹ Ontan met, lapud pananisia, si Sara et akaawat na pakayarin manlukon, anggano akulaw la, ta impasen ton matoor imay Sakey ya angisipan. ¹² Lapud saya, samay sakey a laki, ya impasen ya agla makailalak, so nanlapuan na saray anak a singa karakel na saray bitewen ed tawen tan singa agnabilang a buer diad gilig na dayat. ¹³ Amin iraya et inatey a walaan na pananisia, anggano agda naawat so kasumpalan na saray

sipan; balet anengneng da iratan manlapud arawi tan nampirpirawatan da tan inyabawag da a sikaray dayo tan temporaryon miaayam ed dalin a kawalaan da. ¹⁴ Ta saramay mangibabaga ed satan et ipapatnag da a maseet iran manaanap na pasen a magmaliw a karyarian da. ¹⁵ Ingen, no naynay dan nonoten imay pasen a tinaynan da, wala komon so pankanawnawa ran ompawil. ¹⁶ Balet natan et pampipirawatan da so mas maabig a pasen, salanti, samay pasen a mitukoyan ed tawen. Kanian, ag-imbaing na Dios a sikatoy tawagen dan Dios da, ta walay imparaan ton sakey a syudad parad sikara.

SETYEMBRE 23-29

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | HEBREO 12-13

“Disiplina—Paneknek na Panangaro nen Jehova”

(Hebreo 12:5) Tan alingwanan yo la imay bilin a diad satan et tinawag kayon anak: “Ana’ko, agmo leglelemewen so disiplina nen Jehova, tan agka onsusuko sano ipepetek to ka;

w12 3/15 29 ¶18

Agmo Lilingawen Iray “Walad Benegan”

¹⁸ **Ambelat a simbawa.** Panon to no siansia nin sankanonot tan pansyodotan tayoy apalabas ya simbawa? Agti’ labat nasakitan noagta ‘onkapuy met so linawa tayo.’ (Heb. 12:5) Balanglan “melmelagen” tayo itan lapud agtayo agustoan, odino ‘kinmapuy’ tayo ta inawat tayod gapo balet ta impulsay ed saginonor, pareho lanlamang so resulta—agtayon talaga labay so nagunggonan tan nipetek na simbawa. Agaylan abig no dengelen tayoy bilin nen Solomon: “Bembenan mo a malet so panangibangat [odino disiplina]; sikato so agmo yabuloy ya onla; sikato so unoren mo; ta sikato so bilay mo.” (Uli. 4:13) Singa say sakey a drayber ya unoren to ray

pasakbay ed dalan, komon ta awaten tayoy simbawa, iyaplika itan, tan ag-onsusuko.—Uli. 4: 26, 27; **basaen so Hebreos 12:12, 13.**

(Hebreo 12:6, 7) ta saramay aaroen nen Jehova et didisiplinaen to, diad tua et leleweten to so balang sakey ya aawaten to bilang anak.” ⁷ Kaukolan yoy mansungdo ta kabianngan itan na panagdisiplina ed sikayo. Say Dios et ipapasen to kayon ananak. Ta wala ta’y anak ya agdidisiplinaen na ama to?

w12 7/1 21 ¶3

“Sano Manpikasi Kayo, Ibaga Yo ‘Ama’”

Say maaron ama et disiplinaen to ray anak to, lapud mapaga ed no anton klase na too so pagmaliwan da. (Efeso 6:4) Nayaran mapekder so ontan ya ama, balet aliwan maruksa no ipepetek to ray anak to. Ontan met, no maminsan et kaukolan itayon disiplinaen na Ama tayod tawen. Balet naynay a maaro tan agbalot maruksa so panagdisiplina na Dios. Ontan met si Jesus, singa say Ama to, sikatoy aliwan maruksa anggano agtampol onkiwas iray disipulo to ed panangipetek to.—Mateo 20:20-28; Lucas 22: 24-30.

(Hebreo 12:11) Tua, diad panaon a niiter so disiplina et ag-itan makapaliket noagta ansakit; ingen kayari to, saramay nipasal ed satan et manani na mareen a bunga, salanti, inkatunong.

w18.03 32 ¶18

“Dengel Kayo ed Disiplina tan Magmaliw Kayon Marunong”

¹⁸ Tua ya nayaran ansakit so nadisiplina, balet wala ni mas ansakit nen say satan—say makapuy ya epekto no ibaliwala so disiplina. (Heb. 12:11) Imanoen so duaran alimbawa—si Cain tan Arin Zedekias. Nen anengneng na Dios so pinasayan pambusol nen Cain ed si Abel tan labay ton pateyen, oniyay insimbawa Tod si Cain: “Akin et onsasanok ka tan maer-ermen ka? No mangga-

wa kay maong, agta abobonan ta ka? Balet no agka manggaway maong, say kasalanan so natalaran ed puerta, tan pilalek to kan uleyan; balet agmo kasi daegen itan?” (Gen. 4:6, 7) Agdinmengel si Cain. Sikatoy adaeg na kasalanan. Agaylan sakit tan irap so alikna nen Cain lapud ginawa to! (Gen. 4:11, 12) Aliwan ontan komon kagrabe so alikna to no inawat to labat so simbawa nen Jehova.

Pankotkot na Espiritual a Kayamanan

(Hebreo 12:1) Kanian sirin, lapud walay baleg a grupo na saray tasi ya akapaliber ed sikatayo, ekalen tayo met so amin a pakakabelatan tan say kasalanan a mainomay a makaamper ed sikatayo, tan mananos itayon ombatik ed lumba a niiyan diad arapan tayo,

w11 9/15 17-18 ¶11

Anosay Ombatik ed Lumba

¹¹ Imbaga nen Pablo a saray lingkor nen Jehova antis na panaon na saray Kristiano et “baleg a grupo na saray tasi ya akapaliber ed sikatayo.” Nanmator irad Jehova anggad patey. Sayan “baleg a grupo na saray tasi” et aliling day bumabatik ya asumpal lan akilumba. Anggano natan et anggapo la ra, say alimbawa ra et mamaseseg ed arum a mantultuloy ya ombatik. No bilang ta kaiba kad lumba tan antam a walaray maong a bumabatik a manbabantay tan papabiskegen day linawam pian nitultuloy moy ombatik, agta napakiwas kan gawaen moy anggaay nayarian mon makasabid finish line? Papaneknekan na sayan “baleg a grupo na saray tasi” ya anggano mair-irap so lumba parad bilay, sarag tayoy manalo. Kanian no sarayan alimbawa et nodnonoten na saray Hebreon Kristiano nen imunanan siglo, ombisseg so linawa ra tan ‘naanosan day ombatik ed lumba.’ Tan sarag tayo met a gawaen itan.

(Hebreo 13:9) Agkayo papaibalang ed nanduruma tan agkabat iranangat, ta mas maabig a say puso et pabiskegen na agna-

paraan a kaabigan imbes a saray naakan, ya agmakagunggona ed saramay alabas a mapabli ed saraya.

w89 12/1 19 ¶10

Mangiyapay na Saray Bagat a Makapaliket ed si Jehova

¹⁰ Saray Hebreos sirin so nankaukolan na ipaliis ed “kपालिर ed saray nanduruma tan sankailin bangabangat” na Judaismo. (Galacia 5:1-6) Aliwan diad panamegley na saratan a bangabangat noagta ‘diad panamegley na agkanepegan a panangasi na Dios a say puso so napabiskeg’ ta pian mansiansian agnagiing ed katuaan. Arum so mapatnag ya angisangsang nipaakar ed tagano tan bagbagat, lapud imbaga nen Pablo a say puso so ag-agawan mabiskeg “diad saray naakan, ya ag-akagunggunaan na saraman so angarap ed saratan.” Say espirtual a gunggguna so mansumpal a manlapud maridios a debosyon tan apresasyon ed dondon, aliwan manlapud agkanepegan a kapagaan nipaakar ed panangan ed arum iran tagano tan pananumpal ed saray partikular ya agew. (Roma 14: 5-9) Nagkalalo ni, say bagat nen Kristo so nanggawa ed saray bagbagat na Levita ya aliwan epektibo.—Hebreos 9:9-14; 10:5-10.

Panagbasa ed Biblia

(Hebreo 12:1-17) Kanian sirin, lapud walay baleg a grupo na saray tasi ya akapaliber ed sikatayo, ekalen tayo met so amin a pakabelatan tan say kasalanan a mainomay a makaamper ed sikatayo, tan mananos itayon ombatik ed lumba a niiyan diad arapan tayo, ² legan ya akateen so imano tayo ed Manunan Manangitonton tan Manamayadyari na pananisia tayo, si Jesus. Lapud liket a niiyan diad arapan to, sikatoy nansungdo ed panamairapan a poste, imbaliwala to so kababaingan, tan yinmurong ed nikawanan na trono na Dios. ³ Nonot yon maong imay nansungdo ed makapainsulton panagsalita na saray makasalanan, a saya et pankaugsan

da, pian agkayo onkesaw tan onsuko. ⁴ Diad pilalaban yo ed kasalanan, agyo nin balot asali akilaban ya anggad inmagus so dala yo. ⁵ Tan alingwanan yo la imay bilin a diad satan et tinawag kayon ananak: “Ana’ko, agmo leleglemewen so disiplina nen Jehova, tan agka onsusuko sano ipepetek to ka; ⁶ ta saramay aaroen nen Jehova et didisiplinaen to, diad tua et leleweten to so balang sakey ya aawaten to bilang anak.” ⁷ Kaukolan yoy mansungdo ta kabiangan itan na panagdisiplina ed sikayo. Say Dios et ipapasen to kayon ananak. Ta wala ta’y anak ya agdidisiplinaen na ama to? ⁸ Balet no agkayo nadidisiplina a singa ed pandidisiplina tod arum, aliwa kayon peteg ya ananak noagta ananak ed paway. ⁹ Sakey ni, saray ama tayo ed laman et dinisiplina da itayo, tan rerespetoen tayo ra. Agta nagkalalo lan mabulos itayon manpasakop ed espirtual ya Ama tayo pian manbilay itayo? ¹⁰ Ta dinisiplina itayo na kaamaan tayo diad antikey a panaon unong ed iisipen dan maabig, balet gagawaen itan na Dios parad pakagunggunaan tayo pian magmaliw itayon masanto a singa sikato. ¹¹ Tua, diad panaon a niiter so disiplina et ag-itan makapaliket noagta ansakit; ingen kayari to, saramay nipasal ed satan et manani na mareen a bunga, salanti, inkatunong. ¹² Kanian pabiskeg yo ray linmaylay a lima tan makapuy a pueg, ¹³ tan itultuloy yon gawaen a maptek iray dadalannen na sali yo, pian samay piley et agnalupoy, noagta napaabig. ¹⁴ Panseetan yoy mikareenan ed amin a totoo tan say pagmaliw a masanto, ta no agnapasanto so sakey, agto nanengneng so Katawan. ¹⁵ Manalwar kayo pian amin yo et makaawat na agnaparaan a kaabigan na Dios, diad ontan et anggapoy ontubon makasamal a lamot a pansengegay gulo tan dakel so nadutakan lapud satan; ¹⁶ tan manalwar kayo ya anggapod sikayo so manggagaway seksual ya imoralidad odino

siopaman ya agmamapabli ed sagrado iran bengatla, a singa si Esau, ya insalat to ray kanepegan to bilang panguloan ed sakey a naakan. ¹⁷ Ta amta yo a kayari na satan, sa-nen labay ton nagamoran so bendisyon et sikatoy impulsay; ta anggano sinali ton uma-nen so nonot nen ama to diad impanakis to, anggapoy agawaan to.

it-1 629

Disiplina

Say Hebreon noun ya *musar* tan verb a *yasar* et ontutukoy ed “pandisiplina,” “pambano,” “pangipetek,” “pambilin.” Diad Griegon *Septuagint* tan ed Kristianon Griegon Kasulatan, say noun ya *paideia* tan verb a *paideuo* et pareho so kabaliksan da. Say *paideia*, ya nanlapu ed salitan *pais*, ya mankabaliksan na “ugaw” et manunan ontutukoy ed saray kaukolan ya gawaen diad pamabaleg na ugaw—disiplina, pangibang-at, edukasyon, panangipetek, tan pambano.

Lapuan tan Gagala. Lapud panangaro nen Jehova, sikatoy mangiiter na disiplina ed saray totoo to. (Pro 3:11, 12) Ibabangat to ra pian naipetek iray lingon panmoria da tan namoldi so panagnonot tan ugali da. Diad saray Israelita nen panaon nen Moises, kaiba ed disiplina na Dios so impangipanengneng toy pakapanyari tod sikara. Impanengneng nen Jehova so agnaparaan a pakapanyari to nen dinusa toy amin ya dirios na Ehipto, imbulos toy totoo to, tan nen dineral toy armada na Ehipto diad Ambalangan Dayat. Wala met iray makapataktakot ya impan-dusa tod saray agmatulok ya Israelita. Tan diad mamilagron impangitarya nen Jehova na naakan tan nainum et binangatan to iray leksion ya kaukolan dan ipapuso tan iyaplika so *amin* ya ibabaga to. Amin irayan inter ton disiplina et tinmulong ed sikaran manpaabeba tan naaralan day ontakot ed sikato, ya nipanengneng da pa-namegley na pananisia tan katutulok da.—De 8: 3-5; 11:2-7.

Mabetbet ya say disiplina nen Jehova et iiter to panamegley na saray totoon mangirerepresenta

ed sikato ya inikdan toy autoridad. Say sakey ya Israelita ya lingon inakusaan toy asawa to ya aliwa la kunon birhen antis na kasal da et nepeg ya disiplinaen na saray mamatatken ya onakto bilang ukom. (De 22:13-19) Saray atatang et irerepresenta day Jehova no duga so pandisiplina ra ed ananak da. Tan kaukolan ya onunor iray ananak ed saray disiplina, lapud panangaro itan na atatang da tan parad panka-abigan da. (Pro 1:8; 4:1, 13; 6:20-23; 13:1, 24; 15:5; 22:15; 23:13, 14; Efe 6:4) Diad Kristianon kongregasyon, uusaren na saray elder so Salita na Dios pian mangiter na disiplina no mamasseg, mansimbawa, tan mangipetek ira. (2Ti 3:16) Say gagala na disiplina nen Jehova parad saray Kristiano ya akagawa na kasalanan et pian pagbabawian day kasalanan da tan ag-ira nalanor no ukomen la na Dios iyan mauges a mundo. (1Co 11:32) Bilang ulo na kongregasyon, seseguroen nen Jesu-Kristo ya niiter so dugan disiplina, lapud paneknek itan na panangaro to.—Apo 3:14, 19.

Say sakey ya ambelat a disiplina et say pakaekal ed kongregasyon. Atan so ginawa nen apostol Pablo sanen si Himeneo tan Alejandro et ‘inyawat to ed si Satanas.’ (1Ti 1:20) Lapud nakal la rad kongregasyon, kabiangan lamet ira na mundo nen Satanas.—1Co 5:5, 11-13.

Antokaman ya klase na panamasegsegang ya iyaabuloy nen Jehova ed saray lingkor to et nibagan disiplina, odino panangipasal, ya mawala na bunga na inkatunong kayari na subok. (Heb 12:4-11) Anggan say Anak na Dios et naaralan toy magmaliw ya maabagey tan mililikna bilang atagey a saserdote lapud saray asali ton subok ya inyabuloy na Ama to.—Heb 4:15.

Resulta na Pangunor tan Pangibaliwala. Saray mauges, makulangkulang, odino imoral et ipapanengneng dan agda labay so disiplina nen Jehova lapud agda itan aawaten. (Sal 50:16, 17; Pro 1:7) Saray makapuy ya epekto na ontan iran inkamakulangkulang et manresulta ed karuman nin disiplina, mabetbet et ambelat a

panangipetek. Singa ibabaga na proverbio: “Saray makulangkulang et didisiplinaen na mismon inkamakulangkulang da.” (Pro 16:22) Nayaran say resulta na satan et onirap ira, nabalaw, mansakit, tan ompatey ni ra ingen. Nanengneng ed agawad saray Israelita nensaman ya aliwliwa so epekto na agpangunor ed disiplina. Agda ini-mano so paraan na disiplina panamegley na simbawa tan panangipetek na saray propeta. Agmet ira kinmiwas ed sananey nin klase na disiplina panamegley na impangekal nen Jehova na proteksion tan bendisyon tod sikara. Tan say sampot ya graben disiplina ya impasakbay a nagawad sikara et say pakasakop tan pakabantak dad arum ya pasen.—Jer 2:30; 5:3; 7:28; 17:23; 32:33; Os 7:12-16; 10:10; Sof 3:2. Balet no awaten na sakey so disiplina tan takotan toy Jehova, magmaliw ya marunong, nausar tod duga so kakabatan to, tan napaliisan toy makapuy iran resulta. No mabulos ton awaten so disiplina, makatulong itan pian ondukey so bilay to tan nawalaay ilalo ed arapen. Kanian duga labat ya pablien so disiplina.—Pro 8:10, 33-35; 10:17.

SETYEMBRE 30–OKTUBRE 6

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | SANTIAGO 1-2

“Mansumpal ed Kasalanan tan Patey”

(Santiago 1:14) Balet nasusubok so kada sakey sano sikatoy nasagyat tan natangguyor na dilin pilalek to.

g17.4 14 Tukso

Natutukso ka no nalalagyat kad sakey a bengatla—lalo la no aliwa. Singa bilang, legan kan mansho-shopping, walay anengneng mon lababay mo. Naisip mo ya matmainomay mon takewen tan agka naerel. Pero pipigilan ka na konsiensiam! Kanian inekal mo lad isip mo tan inmalis ka la. Lapud satan ya ginawam, nibagan alabanan mo so tukso.

NO ANTOY IBABAGA NA BIBLIA

Agto labay ya ibaga ya no natutukso ka et mauges kan too. Ibabaga na Biblia ya amin tayo et natutukso. (1 Corinto 10:13) Balet say importante et no antoy gawaen tayo no natutukso tayo. Say arum et pappaulyanan da labat so mauges ya pilalek da kanian akagawa ray mauges. Say arum balet et inekal da itan a tampol ed isip da ta amta dan aliwa.

“Nasusubok so kada sakey sano sikatoy nasagyat tan natangguyor na dilin pilalek to.”
—Santiago 1:14.

(Santiago 1:15) Tan say pilalek, sano nanlukon, iyanak toy kasalanan; insan say kasalanan, sano agawaan la, mansumpal ed ipapatey.

g17.4 14 Tukso

Nabasad Biblia iray bengatlan manresulta ed panggaway aliwa. Ibabaga na Santiago 1:15: “Say [mauges a] pilalek, sano nanlukon [literal, “nannginew,” paimanod leksab], iyanak toy kasalanan.” Diad simplin salita, no pappaulyanan tayoy mauges a pilalek, seguradon makagawa tayoy mauges, ya singa malukon ya ina ya seguradoy pananak to. Balet walay nagawaan tayo pian agtayo unor-unor ed mauges ya pilalek. Sarag tayan labanan iratan.

Pankotkot na Espiritual a Kayamanan

(Santiago 1:17) Amin a maong tan sankaa-bigan a regalo et manlalapud tagey, salanti, manlalapud Ama na saray liwawa ed tawen, a sikatoy agmanguuman-uman ya aliwan si-nga say anino.

it-2 253-254 Liwawa

Si Jehova so “Ama na saray liwawa ed tawen.” (San 1:17) Aglabat mangiiter na “liwawa no agew, [lapuan na] saray ganggan na bulan tan bibitewen pian mangiter na liwawa no labi” (Jer

31:35) noagta sikato met so Lapuan na amin ya espirtual a liwawa. (2Co 4:6) Say ganggan, hustisya, tan salita to et liwawa parad saramay papaigiya ed saratan. (Sal 43:3; 119:105; Pro 6:23; Isa 51:4) Imbaga na salmista: “Lapud liwawam et makakanengneng kami na liwawa.” (Sal 36:9; ikompara ed Sal 27:1; 43:3) No panon ya say agew et “onliliwawa lan onliliwawa [manlapud palbangon] anggad kagkaagewan la,” ontan met so iliwawa na basbas na saray matunong lapud karunungan na Dios. (Pro 4:18) Manaa-kar tayod liwawa no uunoren tayoy ibabaga nen Jehova. (Isa 2:3-5) Balet no say sakey a too et maniisip na marutak a bengatla odino manplaplano na mauges, sikatoy walad espirtual ya bilunget. Singa imbaga nen Jesus: “No say matam et maibeg, magmaliw ya ambilunget so interon laman mo. No say liwawan walad sika et kabilungetan manaya, agaylay bilunget na satan!”—Mat 6:23; ikompara ed De 15:9; 28:54-57; Pro 28:22; 2Pe 2:14.

(Santiago 2:8) Natan, no susumpalen yoy ganggan na ari unong ed kasulatan ya, “Arom so kaparam a too a singa ed sikan dili,” mabig so gagawaen yo.

it-2 222 ¶4

Ganggan

“Ganggan na Ari.” Atawag iyan “ganggan na ari” ta no panon ya say ari et mas kabkabat tan mas importante nen saray sakop to, say ganggan ya aroen so kaparam ya too et mas kabkabat tan mas importante nen say arum ni ran ganggan. (San 2:8) Aro so angibasiyan na Ganggan a sipanan; tan say ‘pangaro ed kaparan too a singa ed sarili’ (say ganggan na ari) so onkokomadua ya ganggan ya basihan na interon Ganggan tan sulsulat na saray Propeta. (Mat 22:37-40) Anggano agla sakop iray Kristiano ed Ganggan a sipanan, siansia nin sakop ira na ganggan na Arin si Jehova tan say Anak to, say Arin si Jesu-Kristo, ya konektado ed balon sipanan.

Panagbasa ed Biblia

(Santiago 2:10-26) Ta no walay siopaman a manguunor ed amin a Ganggan balet nasumlang toy sakey ed saratan, asumlang to lan amin iratan. ¹¹ Ta samay angibanggan, “Agka mikakalugoran,” et imbaga to met, “Agka mamapatey.” Natan, no agka mikakalugoran balet ta mamapatey ka, susumlangen moy ganggan. ¹² Mantultuloy kayon mansalita tan onkiwas ed paraan a singa ed saramay ukomen unong ed ganggan na bulos a totoo. ¹³ Ta samay agmangipapanengneng na panangasi et ukomen ya andian na panangasi. Daegen na panangasi so panangukom. ¹⁴ Agagik, antoy gunggona no ibaga na sakey a walay pananisia to balet ta andian na saray gawa? Agta say ontan a pananisia et agmakapangiliktar ed sikato? ¹⁵ No say sakey ya agin laki odino agin bii et mankaukolay kawes tan andiay magenap a naakan parad sanagew, ¹⁶ ingen ta say sakey ed sikayo et mangibagad sikaton, “La ka, niwala komon ed sikay kareenan; napetangan tan napesel ka komon,” balet ta agyo ikdan na saray nakaukolan na laman to, antoy gunggona na satan? ¹⁷ Ontan met sirin, say pananisia ya andian na saray gawa et inatey. ¹⁸ Ingen, ibaga na sakey: “Walaan kay pananisia, balet walaan ak na saray gawa. Ipanengneng mod siak so pananisiam ya andian na saray gawa, tan ipanengneng kod sika so pananisiak diad panamegley na saray gawak.” ¹⁹ Agta manisia kan saksakey so Dios? Maabig itan. Ingen ta saray demonyo et manisia met tan manggiwgiw ira. ²⁰ Balet labay mo ta a naamtan, O toon makulangkulang, a say pananisia ya andian na saray gawa et andiay kana? ²¹ Agta say ama tayon si Abraham et niyabawag a matunong lapud saray gawa to kayari ton inyapay ed altar so anak ton si Isaac? ²² Nanengneng mod saya a say pananisia to

et atekapan na saray gawa tan nagmaliw a nagnap so pananisia to diad panamegley na saray gawa to, ²³ tan asumpal so kasulatan a mangibabagan: “Impatnag nen Abraham so pananisia ed si Jehova, tan sikatoy impasen a matunong lapud satan,” tan atawag a kaa-ro nen Jehova. ²⁴ Natalosan yo a say sakey a too et niyabawag a matunong lapud saray gawa, tan aliwan lapud pananisia labat. ²⁵ Diad ontan met a paraan, agta niyabawag met a matunong si Rahab a paabang a bii lapud saray gawa, kayari ton sinangkaili iramay mensahero tan pinapaway to ra ed sananey a dalan? ²⁶ On, unong a say laman ya andian na linawa et inatey, say pananisia met ya andian na saray gawa et inatey.